

Številka zadeve: U-I-69/99

Datum odločbe: 23.5.2002

Področje: varstvo osebnih podatkov, EMŠO

Izrek: Zakon o centralnem registru prebivalstva (ZCRP) ni v neskladju z ustavo.

Dodatno: mnenje DZ in mnenje Vlade.

Odločitev: število glasov ZA: 6; PROTI: 2; število OLM: 2.

SAMO ZA: Wedam Lukič, Čebulj, Fišer, Janko, Modrijan, Testen (ni glasovala Škrk).

OLM1: Ribičič.

OLM2: Ude.

POVZETEK ZADEVE:

Pobudnik (dr. Janez Peklenik) izpodbija ZCRP, ker je vanj "neločljivo vgrajen" podatek o EMŠO, ki omogoča povezovanje podatkov v tem registru s podatki v drugih registrih (39 z zakonom določenih primerov), zbirajo pa jo tudi drugi (npr. banke pri odobranju kreditov). Problem naj bi bila povezljivost med podatki, ki je omogočena prek EMŠO, še posebej, ker se vodenje CRP prenaša na MNZ, v okviru katerega deluje tudi policija in ki ga vodi minister, ki je vedno pripadnik neke politične opcije, ter tudi zato, ker ni mogoče nikoli popolnoma preprečiti zunanjega vdora v informacijske sisteme.

DZ pravi, da je EMŠO nepogrešljiv za delovanje javnega sektorja, ki je tako učinkovitejši tudi pri zagotavljanju storitev državljanom, da policija do teh podatkov ne more dostopati in da so ustrezno varovani. Vlada pravi, da pobuda izpodbija celoten registrski sistem, ki temelji prav na povezovanju podatkov prek registrov, seveda samo za dovoljene namene, samo pooblaščenim, z ustrezno zaščito podatkov itd. Priloži tudi ekspertizo, ki trdi, da obstoj EMŠO sam po sebi ne povečuje možnosti zlorab.

US ugotavlja, da Ustava ne preprečuje zbiranja podatkov, zahteva pa, da se lahko zbirajo samo za namen, ki ga določi zakon, da mora obstajati sodno varstvo pred zlorabami in da mora imeti posameznik pravico vpogleda v svoje podatke. Te pogoje naj bi ZCRP izpolnjeval, tudi v povezavi z Zakonom o varstvu osebnih podatkov, obstaja dovolj varovalk proti zlorabi podatkov in tudi sodno varstvo pred zlorabami, zato zakon ni v neskladju z ustavo. Pobudnik tudi ni navedel konkretnih kršitev, temveč zgolj možnost, da bo do njih prihajalo.

Stališča OLM so obrazložena pri avtoritarni dimenziji.

EKONOMSKA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	nerazporejeno				

Ekonomske dimenzije ni, saj se sodba ne nanaša na gospodarske odnose (trg) ali na dohodkovna oz. premoženjska razmerja.

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	nerazporejeno				

Družbene dimenzije ni, saj se sodba nanaša na razmerja med posamezniki (o katerih se zbirajo podatki) in državo (ki podatke zbira). O družbeni dimenziji bi pogojno lahko govorili, če bi bili zbrani podatki tudi javno dostopni vsakomur, kar pa večinoma niso oziroma to ni bil predmet pobude in sodbe.

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	PS			S	
Pozicija LM		OLM 1, 2			
OLM1: Ribičič		2			
OLM2: Ude		2			
ZA: Wedam Lukič, Čebulj, Fišer, Janko, Modrijan, Testen			1	1	1

Sodba državi dovoljuje zbiranje podatkov po lastni (zakonodajalčevi) presoji, če opredeli namen zbiranja in podatke ustrezno zavaruje in omogoči tudi sodno varstvo. Ker do zlorab še ni prišlo oziroma konkretni primeri v pobudi niso navedeni, US sledi mnenju DZ, Vlade in ekspertnega mnenja, ki ga je pridobilo ministrstvo, da je sistem ustrezno varovan ter da je v javnem interesu. US ne presoja, ali se morda zbira preveč podatkov ali za neupravičene namene, saj to ni bil predmet pobude – ta namreč izpostavlja predvsem problem EMŠO kot povezovalnega podatka med različnimi zbirkami. Za policijo veljajo enaka pravila glede dostopa in uporabe podatkov kot za vse ostale, zato samo dejstvo, da se CRP s statističnega urada prenaša na MNZ, ne povečuje možnosti zlorab. Ker pa US vendarle poudari tudi to, da se mora zaradi narave pobude odločati med na eni strani hipotetično nevarnostjo in na drugi strani razveljavitvijo celotnega zakona, ki bi zahtevala popolnoma drugačno vzpostavitev registrskega sistema, torej da ne gre zgolj za presojo dopustnosti zbiranja enega podatka, je to **pozicija 4** (odprta je namreč možnost, da bi se razveljavilo zbiranje konkretnega podatka, določena sodna praksa ali ugotovila nezadostnost varoval, če bi se to zatrjevalo konkretno in na splošno glede celotnega zakona).

Protisodba bi pomenila razveljavitve ZCRP in s tem zahtevo po drugačnem sistemu vzpostavljanja državnih zbirk podatkov o posameznikih, ki bi bila bistveno bolj restriktivna, zato **pozicija 1**. Vmesne pozicija bi bila recimo ugotovitvena odločba, da je treba sistem (zakon) v določenih pogledih dodelati.

Stališča, zapisana v OLM1 in OLM2, so si v veliki meri podobna. Oba sodnika ocenjujeta, da se je prav z vlogo, ki jo je EMŠO dobila v tem zakonu, povečala povezljivost podatkov in s tem možnost in teža zlorab. Oba tudi vidita kot problematično, da se CRP prenaša na ministrstvo, ki je kot tako vodeno politično in v okviru katerega deluje tudi policija. Sodnik Ude dodatno opozarja, da je že "povečana verjetnost kršitev" dovolj za neustavnost in da US ne bi smelo zgolj slediti predloženi ekspertizi, ampak samo bolj poglobljeno preučiti zadevo. Sodnik Ribičič podobno meni, da bi morale US presojsati na podlagi strogega testa samostojnosti, ter kot alternativo poda predlog, da bi lahko bila uporaba EMŠO prostovoljna oziroma samo s pristankom posameznika. Obe mnenji torej ocenjujeta, da zlorabe niso dovolj preprečene in da njihovo možnost ZCRP povečuje, vendar pa se ne zavzameta izrecno za razveljavitve zakona. Zato to ni pozicija 1, kot pri protisodni, ampak **pozicija 2**.

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)		
Odločitev in sodniki ZA	2	<i>V odločbi se omenja Mednarodna konvencija o varstvu osebnih podatkov ter tuja zakonodajna praksa, vendar se omenjajo obrobno, verjetno tudi zato, ker tuji zgledi ne dajejo nedvoumno prav niti</i>

		<i>pobudniku niti zakonodajalcu. Torej ocena 2 (se sklicuje, vendar obrobno).</i>
OLM1, OLM 2	1	<i>Se ne sklicujeta na tuje pravi ali sodno prakso.</i>

NAKLONJENOST VLADI IN DZ		
Odločitev in sodniki ZA	4	<i>V odločitvi in glavnih argumentih US sledi mnenju DZ, vlade in ekspertize, ki jo je naročila vlada</i>
OLM1, OLM 2	1	<i>V nasprotju z mnenjem DZ in vlade.</i>